

Μακεδονικά

Τόμ. 16, Αρ. 1 (1976)

Christos C. Patsavos, *The Unification of the Greeks under Makedonian Hegemony*, (Η συνένωσις των Ελλήνων υπό την Μακεδονικήν ηγεμονίαν)

Φωκάς Α. Αγγελάτος

doi: [10.12681/makedonika.659](https://doi.org/10.12681/makedonika.659)

Copyright © 2015, Φωκάς Α. Αγγελάτος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αγγελάτος Φ. Α. (1976). Christos C. Patsavos, *The Unification of the Greeks under Makedonian Hegemony*, (Η συνένωσις των Ελλήνων υπό την Μακεδονικήν ηγεμονίαν). *Μακεδονικά*, 16(1), 409–410.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.659>

Μερικὲς λέξεις γράφονται λάθος, με ἀποτέλεσμα νὰ μὴ φαίνεται καθαρὰ ἢ προέλευσὴ τους· ἔτσι γράφει δ'μίν' ἀντὶ δ'μῆν' <διμῆνι, ἴμουρου ἀντὶ ἧμουρου> <γῆμορο, καὶ ἄλλα.

Ὁ συγγρ. σωστὰ ἀποφεύγει τὴν ἐτυμολόγησι τῶν λέξεων, ἐνῶ σὲ μερικὲς ἀπλῶς δηλώνει ὅτι εἶναι τουρκικὲς. Ὅταν ὁμως ἀναφέρει τὶς πρωτότυπες τουρκικὲς λέξεις, κάνει συνήθως λάθη. Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ γίνον οἱ παρακάτω διορθώσεις: cürük γρ. çürük, tacat γρ. takat, takim γρ. takim, hos γρ. hoş, bunar γρ. pınar καὶ haysiz γρ. hayırsız.

Κάνει χρῆσι τῶν διαλυτικῶν σὲ θέσεις, ποὺ δὲν χρειάζονται, π.χ. *μῖδάν'*, οὕτιστα κ.ἀ.: ἂν τὰ χρησιμοποιεῖ σὰ φωνητικὰ σύμβολα, ἔπρεπε νὰ καθορίσει τὴν ἀξία τους στὴν εἰσαγωγή.

Τέλος, χρησιμοποιεῖ στὶς φράσεις ποὺ παραθέτει, γιὰ νὰ διασαφήσει τὰ λήμματα, λέξεις ἰδιωματικὲς, ποὺ δὲν τις βρίσκουμε στὴν ἀνάλογη θέση στὸ λεξιλόγιο, π.χ. *bānga*, κ.ἀ..

Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ προσθέσουμε ὅτι γίνεται αἰσθητὴ ἡ ἔλλειψη ἰδιωματικοῦ κειμένου καὶ πινάκων με βαπτιστικά, ἐπώνυμα, παρατσούκλια καὶ ἂν ἦταν δυνατὸ με τοπωνύμια.

Ἄνεξάρτητα πάντως ἀπ' τὶς λίγες τῆς ἀτέλειες, ἡ ἐργασία τοῦ κ. Παπαϊωάννου ἀποτελεῖ σίγουρα μιὰ πολὺτιμη συμβολὴ στὴ νεοελληνικὴ διαλεκτολογία καὶ ἡ συμπλήρωσὴ τῆς με μιὰ γραμματικὴ, εἴτε ἀπὸ τὸν ἴδιο ἢ ἀπὸ κάποιον ἄλλο με ἀνάλογα προσόντα, θὰ προσφέρει πολλὰ στοὺς μελετητὲς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καὶ ἰδιαίτερα τῶν ἰδιωμάτων τῆς.

Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΖΙΤΖΙΑΗΣ

Christos C. Patsavos, The Unification of the Greeks under Makedonian Hegemony, (Ἡ συνένωσις τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἡγεμονίαν), 2nd edition, Athens-Greece 1973.

Πρὸ καιροῦ ἐκυκλοφόρησεν εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς δευτέραν ἐκδοσιν ἡ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον μελέτη τοῦ Χρήστου Κ. Πατσαβοῦ. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ ἔτους 1965 ἐξηντήθη ἐντὸς μηνῶν. Οἱ λόγοι εἶναι δύο:

Πρῶτον, ὁ συγγραφεὺς, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητῆς τῆς ἀρχαίας ἱστορίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μαϊάμι τῆς Φλώριδας, διὰ τῆς ἀρθρογραφίας του ἐπὶ θεμάτων τῆς εἰδικότητός του εἰς ἐλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικὰ περιοπέης ἔχει γίνει εὐφώμως γνωστὸς εἰς τοὺς διεθνεῖς ἐπιστημονικοὺς κύκλους. Ἐπὶ πλέον, διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως τῆς Κύπρου σταυροφορίαν, ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἑδρας, καθὼς καὶ διὰ διαλέξεων, διὰ τοῦ τύπου καὶ δι' ἀλληλογραφίας με σημαίνοντα πολιτικὰ πρόσωπα, ἐξεδήλωσε φλογερά φιλελληνικὰ αἰσθήματα καὶ κατέστη γνωστότατος καὶ δημοφιλέστατος.

Δευτέρον, τὸ θέμα τῆς μελέτης. Πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐλληνικὴν Μακεδονίαν μας εἶναι πάντοτε ἐπικαιρον καὶ πάντοτε φλέγον, κυρίως διὰ τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Βαλκανικοὺς λαοὺς.

Ἐχει λεχθῆ, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀναφέρονται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν διαπληκτικῶμενοι μεταξὺ τῶν κάτω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Τροίας. Πράγματι, ἡ διχόνοια ἦτο πάντοτε, ἐξακολουθεῖ δὲ δυστυχῶς νὰ εἶναι καὶ τώρα ὁ φοβερότερος ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ φιλοδοξία καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν Ἑλλήνων ἐπροκάλεσεν ἀτέρμονα ἔθνικην τραγωδίαν, ἡ ὁποία ἀμφιβάλλω ἂν ἤμπορῆ νὰ ἀντισταθμισθῆ με τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀθανάτου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀθῆναι, Κόρινθος, Σπάρτη, Θῆβαι, ἄλλαι πολλαὶ ἐλληνικαὶ πόλεις ἀπέτελεσαν κατὰ καιροὺς ἀνεξάρτητα ἀλληλομαχόμενα κρατίδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐπεδίωκε νὰ ἐπιβληθῆ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἡ γλῶσσα καὶ ἡ θρησκεία ἀπέτέλουν τοὺς μόνους

παράγοντας κοινής εθνικής συνειδήσεως, ή όποία έπρόβαλλεν εις περιπτώσεις βαρβαρικών έπιδρομών. Τότε, πρό του κινδύνου, όχι δέ δυστυχώς και πάντοτε, άνεγνωρίετο άνάγκη συνενώσεως όλων των Έλλήνων εις ένιαιον κράτος, τό όποιον θά ήδύνατο νά συγκεντρώνη δυνάμεις και όγκον έφοδίων έπαρκείς διά τήν άμυναν κατά των έξωτερικών έξθρών.

Έστημειώθησαν κατά καιρούς πολυάριθμοι άπόπειραι πρός τήν κατεύθυνσιν αυτήν με πρωτοβουλίαν άλλοτε τής μέν και άλλοτε τής δέ έλληνικής πόλεως. Ήσαν όμως σπασμωδικάί, έστερούντο μεγάλης πνοής και άπέδωσαν πενιχρά όφέλη. Άξιολογώτερα όλων των ένωτικών προσπαθειών υπήρξεν, άναντιρρήτως, ό θεσμός των άμφικτιονίων, δηλαδή συνεδρίων, εις τά όποια συμμετείχον δι' άντιπροσώπων, άν μη όλαι, τουλάχιστον αι περισσότεραί έλληνικαί πολιτείαί.

Ή τιμή διά τήν έπιτυχή συνένωσιν των Έλλήνων εις έν κράτος άνήκει εις τόν βασιλέα τής έλληνικής Μακεδονίας Φίλιππον Β'. Τόσον ή έμπνευσις, όσον και ή πραγματοποίησης τής ιδέας αυτής όφείλονται εις ιδικήν του πρωτοβουλίαν. Έχρειάσθη νά χρησιμοποιή τήν πειθό, τήν βίαν, τήν δωροδοκίαν, τήν διπλωματίαν, τά όπλα. Έπί τέλους, διά τής νίκης του κατά τήν περίφημον μάχην τής Χαίρωνείας (338 π.Χ.) κατέστη ό άδιαφιλονείκητος ήγεμών όλοκλήρου τής Έλλάδος. Ή ούτως έπιτευχθείσα συνένωσις έξηπάλισε τήν άκραιότητα και τήν άνεξαρτησίαν τής χώρας από τάς άρπακτικάς όρέξεις των γειτόνων της, επί δέ τής βασιλείας του Άλεξάνδρου, υιού και διαδόχου του Φιλίππου, έμεγαλούργησεν ή Έλλάς όσον ούδέποτε άλλοτε κατά τήν μακράίωνα ιστορίαν της.

Δυστυχώς, επί των διαδόχων του Μεγάλου Άλεξάνδρου ή ένότης των Έλλήνων διασπάσθη και πάλιν. Άποκατασταθείσα μερικώς βραδύτερον υπό Δημητρίου του Πολιορκητού, δέν κατωρθώθη νά διατηρηθί επί πολύ.

Τό θέμα τουτο έχει έρευνηθί πολλάκις κατά τό παρελθόν από Έλληνας και ξένους μελετητάς. Έν τούτοις, τό παρόν έργον προσδίδει εις αυτό μεγάλην πρωτοτυπίαν. Ή μέχρι τουτοδє έρευνα έχει στηριχθί, σχεδόν άποκλειστικώς, εις τάς μαρτυρίας των άρχαίων ιστορικών, οι όποιοι όμως διερμηνεύουν τά γεγονότα, έκαστος κατά τάς συμπαθείας και προτιμήσεις του. Ή παρούσα έργασία δέν ήρκέσθη εις τουτο. Συγκεντρώνει εις τό πρώτον της κεφάλαιον όλας τάς διασζομένας έπιγραφικάς μαρτυρίας περί των συμμαχιών του Φιλίππου και του Δημητρίου μετά των λοιπών Έλλήνων και χρησιμοποιεί ταύτας ως βασικάς πηγάς διά τήν άνάπτυξιν του ζωτικού τουτου θέματος εις τά έπακολουθούντα έτερα πέντε κεφάλαια. Με άκρίβειαν και σαφήνειαν διερευνά, κατά σειράν τάς πρό τής συμμαχίας σχέσεις του Φιλίππου πρός τόν λοιπόν έλληνικόν κόσμον, τάς ένεργείας του πρός σύναψιν συνθήκης μεθ' όλων των Έλλήνων, τήν σημασίαν τής συναφθείσης συνθήκης και τάς διατάξεις αυτής, διά των όποιων έρρυθμιζόντο αι σχέσεις των συμάχων μεταξύ των και πρός αυτόν τόν ίδιον. Έπακολουθεί άνασκόπησις τής συμμαχίας του Δημητρίου Πολιορκητού και παραβολή του περιεχομένου των συνθηκών Φιλίππου και Δημητρίου. Κατακλείεται δέ ή μελέτη αυτή διά τής παραθέσεως των συμπερασμάτων τής όλης έρεύνης.

Πρόκειται περί άκραιφνώς έπιστημονικής έργασίας με αξιώσεις. Ό χαρακτήρ της είναι όλιγώτερον πληροφοριακός και περισσότερο κριτικός. Άναλύει με έπιμέλειαν και πειθό τά έλατήρια, τά μέσα και τούς σκοπούς των δύο συμμαχιών, αξιολογεί με άντικειμενικότητα τά έπιτεύγματα αυτών και προσφέρει εις τόν αναγνώστην τό όρθόν μέτρον τής εκτιμήσεως ενός των σπουδαιότερων σταθμών τής Έλληνικής ιστορίας.

Θά ήτο ίσως δυνατόν νά σημειωθί εδώ ή παράλειψις του συγγραφέως νά προβάλη ευκρινέστερον τόν Έλληνισμόν τής Μακεδονίας και του Φιλίππου, τόν όποιον, όπως όποτε, δέν φαίνεται νά άμφισβητή. Τουτο όμως δέν μειώνει τήν αξίαν τής μελέτης του, ή όποία ως σύλληψις και διαπραγμάτευσις είναι ένδιαφέρουσα και έπαινετή.